

مقدمه

نگاهی به شرایط زراعی استانهای شمالی کشور در توسعه کشت دانه های روغنی حاکی از کاهش سطح توسعه این محصولات در آینده می باشد که در این خصوص لازم است به روز آوری برنامه های توسعه این محصولات مد نظر قرار گیرد. آن چیزی که در فرایند توسعه محصولات روغنی بسیار حائز اهمیت است عدم مدیریت یکپارچه اجرایی در توسعه محصولاتی نظیر سویا، کلزا، آفتابگردان و گرننگ در کشور می باشد.

گرم شدن زمین و افزایش تنش های محیطی در تولید محصولات روغنی و جمعیت آفات مقاوم رو به فزونی است، مواد غذایی خاک رو به کاهش و اندوخته لازم برای تغذیه گیاهان محدود شده است. خطر پذیری تولید دانه های روغنی رو به افزایش و از رغبت کشاورزان به تولید این محصولات کاسته شده است. قیمت نهاده های کشاورزی افزایش و میزان آب دسترس برای تولید این زراعتها تنزل پیدا کرده است. تنوع ارقام زراعی مورد نیاز کشاورزان تغییری نکرده و برنامه های جدی، در توسعه این محصولات وجود ندارد. ترویج محصولات روغنی از گردونه برنامه های آموزشی خارج و بودجه های تحقیقاتی موثر برای طرحهای کاربردی محدود شده است. عوامل فوق در کنار سایر عوامل مربوط به مدیریت بازرگانی و اقتصادی دانه های روغنی از عوامل مهم کاهش توسعه محصولات روغنی بوده است.

حل مشکلات فوق، با مدیریت یکپارچه تولید محصولات روغنی توسط بخش خصوصی و با نظارت و حمایت دولت امکانپذیر است. حدود ۱۶ سالی از واگذاری مسئولیت تخصصی شرکت توسعه کشت دانه های روغنی به شرکتهای دولتی می گذرد که در این مدت نه تنها نتایج مثبتی حاصل نشد بلکه بسیاری از سرمایه های کشور شامل سرمایه های عظیم انسانی، تجهیزاتی و خدمات به هدر رفته است. طرحها، برنامه ها، نشست ها و گفتگوهای بسیاری بین دولتمردان و کارشناسان دولتی انجام گردید، اما موفقیتی حاصل نگردید. دلیل این عدم موفقیت، بی توجهی به نقش بخش خصوصی و بکارگیری از این ظرفیت موجود در کشور در حوزه دانه های روغنی است.

از تاسیس شرکت توسعه کشت دانه های روغنی قریب به ۵۵ سال می گذرد، علی رغم محدودیت های ایجاد شده برای این شرکت از حدود ۱۶ سال قبل و همچنین کاهش توانایی این شرکت در حوزه عملیات و ارائه خدمات فنی و اجرایی در کشور، در طول این مدت این مجموعه با همه مشکلات موجود توانست با تقویت زیرساختهای تحقیقاتی، آموزشی در کنار توسعه خدمات فنی و مهندسی، حضور و بقا خود را در مجموعه های خدماتی حوزه کشاورزی حفظ نماید و به نظر می رسد این شرکت می تواند در چشم انداز در پیش رو و در سالهای نزدیک مجددا نقش موثر خود را نه تنها در حوزه دانه های روغنی بلکه در توسعه سایر محصولات زراعی و باغی و ... ایفا نماید. امید است که مسئولان دلسوز و متعهد به این کشور در راستای وظایف اولیه و تعریف شده خود در حوزه پشتیبانی از شرکتهای دانش بنیان و خصوصی، نقش موثر خود را به درستی و با حمایت از این مجموعه ها ایفا کنند.

علی زمان میرآبادی

مدیر تحقیقات و آموزش و رییس نمایندگیهای استانهای گلستان و مازندران شرکت توسعه کشت دانه های روغنی

پاییز ۱۴۰۱